

Brüssel, 7. oktoober 2024
(OR. en)

14128/24

LIMITE

ELARG 122

I-PUNKTI MÄRKUS

Saatja:	Laienemise ja ELiga ühinemisläbirääkimisi pidavate riikide töörühm
Saaja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER II)
Eelmise dok nr:	ST 13824/24
Teema:	LAIENEMINE – Albaaniaga peetavad ühinemisläbirääkimised = 1. teemavaldkond: Põhiküsimused

1. Albaaniaga peetava ühinemiskonverentsi järgmise kohtumise ettevalmistamiseks saavutas laienemise ja ELiga ühinemisläbirääkimisi pidavate riikide töörühm (COELA) kokkuleppe Euroopa Liidu ühise seisukoha eelnõu suhtes, mis käsitleb 1. teemavaldkonda: põhialused (sealhulgas demokraatlike institutsioonide toimimine, avaliku halduse reform, peatükid 23 – kohtusüsteem ja põhiõigused, 24 – õigus, vabadus ja turvalisus, majanduslikud kriteeriumid, peatükid 5 – riigihanked, 18 – statistika), 32 – finantskontroll).
2. Seoses sellega ja kooskõlas Albaaniaga peetavaid läbirääkimisi käsitlevate sisemeetmetega (dok 10380/1/2022 REV1) palutakse alaliste esindajate komiteel lisas esitatud ühine seisukoht heaks kiita.
3. Kui alaliste esindajate komitee on ELi ühise seisukoha heaks kiitnud, tehakse see Albaaniale kättesaadavaks enne ühinemiskonverentsi järgmist kohtumist.

**EUROOPA LIIDUGA
ÜHINEMISE KONVERENTS****– ALBAANIA –****EELNÕU:****EUROOPA LIIDU ÜHINE SEISUKOHT**

Käesolev Euroopa Liidu seisukoht põhineb Albaaniaga peetava ühinemiskonverentsi (AD 5/22 CONF-ALB 2) jaoks kujundatud üldisel seisukohal ning selle suhtes kohaldatakse nimetatud üldises seisukohas heakskiidetud läbirääkimispõhimõtteid, eelkõige järgmisi:

- Albaania või ELi poolt konkreetse läbirääkimiste peatüki suhtes väljendatud arvamus ei mõjuta mingil viisil seisukohta, mida võidakse võtta teiste peatükkide suhtes;
- läbirääkimiste käigus konkreetsete peatükkide kohta saavutatud kokkuleppeid, isegi osalisi kokkuleppeid, ei või pidada lõplikeks, kuni on saavutatud üldine kokkulepe kõigi peatükkide kohta;

samuti läbirääkimisraamistiku punktides 3, 5, 10, 14, 16, 31, 33, 36, 38, 39, 46, 47 ja 48 sätestatud nõudeid.

EL innustab Albaaniat jätkama oma õigusaktide vastavusse viimist ELi *acquis*'ga ning viimase tõhusat rakendamist ja jõustamist ning üldiselt töötama juba enne ühinemist välja ELiga võimalikult sarnased poliitikad ja õigusaktid.

EL märgib, et oma seisukohas AD 19/24 CONF-ALB 4 aktsepteerib Albaania 1. teemavaldkonda käsitlevat 2. oktoobril 2024 kehtinud ELi *acquis*'d ning on valmis seda rakendama Euroopa Liiduga ühinemise kuupäeval.

1. Demokraatlike institutsioonide toimimine

EL märgib, et Albaania on oma põhiseaduslikus korras sätestanud **demokraatliku riigi** alused ja jätkab oma demokraatlike institutsioonide tugevdamist ning et õiguslik ja institutsiooniline raamistik võimaldab demokraatlikku valimisprotsessi. EL kutsub Albaaniat üles tegelema mitme OSCE/ODIHRi poolt esile tõstetud õigusliku ebaselguse ja lahknevusega, samuti muude OSCE/ODIHRi ja Veneetsia komisjoni ühiste soovitustega. Täiendavalt tuleb tugevdada õigusakte, mis käsitlevad meedia tegevust valimiskampaania vältel, eelkõige desinformatsiooni ja veebiplatvormide osas. EL võtab rahuloluga teadmiseks, et erakondade ja valimiskampaaniate rahastamist käsitleva õigusraamistiku läbivaatamine on taganud suurema läbipaistvuse, kuid tugevdada tuleb selle rakendamist.

EL märgib, et Albaania **parlamendi** roll on aja jooksul tugevnenud. EL innustab tegema täiendavaid jõupingutusi läbipaistvuse, vastutuse, usaldusväärsuse ja tõhususe suurendamiseks, sealhulgas seoses parlamendi ning valitsusväliste ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vahelise suhtlusega ja seoses parlamendi publikatsioonidega. EL tuletab meelde, et toimiv parlament, kes tõhusalt täidab järelevalve ja seadusandja rolli, on ühinemisprotsessis kesksel kohal. EL tuletab meelde, et parlament peab saama valitsuse töö tõhusaks järelevalveks kasutada kõiki mehhanisme, sealhulgas uurimiskomisjone. EL toonitab, et konstruktiivne ja kaasav poliitiline dialoog parlamendis on ülioluline ning see on Albaania kodanike huvides. Lisaks märgib EL, et vaatamata sellele, et parlamendi tegevust mõjutab jätkuvalt negatiivselt poliitiline polariseerumine, õnnestus parlamendil võtta suure erakondadeülese häälteenamusega vastu seadusandlikud muudatused, millega tugevdatakse selle rolli ELiga integreerumise protsessis.

EL rõhutab, et **kodanikuühiskonna organisatsioonide** õiguslik, regulatiivne ja institutsiooniline raamistik on üldiselt olemas, kuid seda on vaja täiustada, et õigusraamistiku saaks täielikult rakendada, eelkõige registreerimismenetluste osas. EL märgib, et konsulteerimisprotsesse tuleb parandada, et need kaasavamaks muuta, suurendada nende tulemuslikkust ja kvaliteeti, ning et kodanikuühiskonnale kestliku ja soodsa keskkonna tagamiseks on vaja täiendavaid meetmeid ja vahendeid.

2. Avaliku halduse reform

EL märgib, et Albaania **avaliku halduse reformi strateegilise raamistiku** ettevalmistamine on olnud mõõdukas. EL rõhutab, et Albaania peab reformide järjepidevuse tagamiseks oma uued avaliku halduse reformi ja avaliku sektori finantsjuhtimise strateegiad õigeaegselt välja töötama ja vastu võtma. Tuleks tagada avaliku halduse reformi strateegia üldine kooskõla muude strateegiliste ja poliitika kavandamise dokumentidega ning avaliku halduse reformiga seotud reformide rahaline jätkusuutlikkus. EL rõhutab, et poliitika koordineerimise süsteem on endiselt keeruline ja seda tuleks lihtsustada ning et reformide rakendamise ja järelevalve koordineerimist ja poliitilist juhtimist tuleks tõhustada.

EL toonitab, et Albaanial on oma **poliitika väljatöötamise ja koordineerimise** küsimuses mõõdukas valmidus. Poliitika väljatöötamise valdkonnas on õigusaktid viidud ELi standarditega osaliselt vastavusse. EL rõhutab, et Albaania peab oma õigusraamistikku ajakohastama, et parandada poliitika kavandamist keskpikas perioodis, laiendada regulatiivse mõju hindamise kasutamist kõigile teistele õigusaktidele ja tugevdada valitsuse üle tehtava parlamentaarse järelevalve rolli.

EL märgib, et Albaania **avalikku teenistust** käsitlevad õigusaktid on üldjoontes kooskõlas tulemuspõhise ja läbipaistva värbamise, edutamise ja vallandamise aluspõhimõtetega. Tulemuspõhist värbamist ja edutamist käsitlevaid sätteid tuleb praktikas siiski järjekindlalt rakendada kõigil tasanditel. Ühtlasi märgib EL, et Albaania peab reformima oma tasustamissüsteemi, et muuta see läbipaistvamaks ja õiglasemaks ning kehtestada palgalisade ja -tõusude selged kriteeriumid. EL toonitab, et samuti peaks Albaania kõigis institutsioonides ühtlustama ja rakendama töökohtade klassifitseerimise süsteemi.

EL märgib, et kehtivas **keskhaldusasutuste korralduse** õigusraamistikus ei ole sätestatud selget liigitust ja kriteeriume allasutuste loomiseks, samuti ei selgitata selles järelevalveasutuste ja allasutuste vahelisi vastutusliine. EL kutsub Albaaniat üles selle küsimusega tegelema ning tugevdama vastavate ministeeriumide poolset järelevalvet allasutuste üle. Lisaks rõhutab EL, et Albaania peaks suurendama avaliku sektori asutuste läbipaistvust, sealhulgas tõhustades kodanike juurdepääsu avalikule teabele.

EL tuleb meelde, et digitaliseerimine on tee parema avaliku halduse poole, tagades tõhusamad, tulemuslikumad ja kvaliteetsemad e-teenused, millega kaasnevad kodanikele ja ettevõtjatele väiksemad halduskulud ja -koormus. EL võtab teadmiseks, et Albaania on alustanud ulatuslikku **avalike teenuste digitaliseerimist**, et hõlmata praegu ligikaudu 95 % kõigist avalikest teenustest. EL kutsub Albaaniat üles tagama kõigi kodanike ja ettevõtjate võrdse kohtlemise ja neile haldusteenuste kättesaadavuse. Lisaks innustab EL Albaaniat jätkama jõupingutusi haldusmenetluste ja -teenuste lihtsustamiseks ning küberturvalisuse tugevdamiseks. EL võtab teadmiseks Albaania kavatsuse vaadata läbi oma õigusaktid koostalitluse valdkonnas. Seda silmas pidades tuleb EL meelde, et tugevdada tuleb ka piiriülest koostalitlusvõimet, tehes seda sellise riikliku koostalitlusvõime raamistiku abil, mis on täielikult vastavusse viidud Euroopa koostalitlusvõime raamistikuga ning on aluseks koostalitlusvõimelistele, inimkesksetele ja digitaalsetele avalikele teenustele. Riikliku digiidentiteedikru loomise eesmärgil ergutab EL Albaaniat jälgima ELi digiõigustiku arengusuundi, eelkõige e-identimist ja usaldusteenuseid käsitlevaid ELi õigusnorme (eIDASe määrus), mis praegu on läbivaatamisel.

EL märgib, et Albaanias on olemas **riigi rahanduse juhtimise** hästi toimiv raamistik. EL rõhutab, kui oluline on, et Albaania täiustaks veelgi keskpika perioodi eelarveraamistikku ning suurendaks institutsioonilist suutlikkust jälgida eelarveriske ja tõhustaks avaliku sektori investeeringute juhtimist. EL innustab Albaaniat looma eelarvenõukogu, et tugevdada riigi eelarvepoliitika usaldusväärsust.

3. 23. peatükk – kohtusüsteem ja põhiõigused

EL rõhutab, et Albaania õigus- ja institutsiooniline raamistik on **kohtusüsteemi toimimise** seisukohast ELi *acquis* ja asjakohaste Euroopa standarditega suurel määral vastavusse viidud. EL võtab teadmiseks Albaania kava liikuda 2016. aasta **kohtureformiga** veelgi edasi, tugevdades jätkuvalt kohtunike ning kohtu- ja prokuratuurisüsteemide sõltumatust, tugevdades vastutust ja usaldusväärsust kõigil tasanditel, tagades õiguskaitse kättesaadavuse ja kvaliteedi ning tõhusa õigusemõistmise kooskõlas ELi *acquis* ja Euroopa standarditega.

EL võtab teadmiseks Albaania edusammud kohtu- ja prokuratuurisüsteemide **sõltumatuse ja erapooletuse** küsimuses. EL võtab teadmiseks Albaania kavatsuse jätkuvalt suurendada kohtusüsteemi autonoomsete organite suutlikkust, sõltumatust ja tõhusust ning kindlustada edusamme tulemuspõhise ametisse nimetamise ja karjääri edendamise kaudu, tõhustades edutamiste läbipaistvust ning pidades rangelt kinni kohustusest viia kohtuniku karjääri jooksul läbi korrapäraseid usaldusväärsuse kontrolle ning rakendades neid põhjalikult. Ühtlasi võtab EL teadmiseks Albaania võetud kohustuse järgida kontrolliprotsessi raames kehtestatud kõrgeid standardeid ja tagada, et kohtuasjade juhusliku jaotamise norme praktikas tõhusalt kohaldatakse. Lisaks peab EL positiivseks Albaania kavatsust veelgi tugevdada kohtuasutuste vastupanuvõimet sise- ja välissekkumise juhtumitele. EL rõhutab, et nii Albaania täitev- kui ka seadusandlik võim peavad esmajärjekorras austama ja täielikult rakendama konstitutsioonikohtu siduvaid otsuseid. EL rõhutab, kui oluline on, et Albaania tagaks eneseregulatsiooni organite ning muude peamiste kohtu- ja prokuratuuriorganite liikmete ametisse nimetamisel kõrgeima usaldusväärsuse, läbipaistvuse ja tulemuspõhisuse standardite järgimise.

EL märgib, et Albaanial on õigus- ja institutsiooniline raamistik, mis tagab **vastutuse** range reguleerimise. EL peab positiivseks, et Albaania rakendab kontrolliprotsessi endiselt hästi ja kavatseb viia kontrolliprotsessi põhiseadusest tulenevate tähtaegade jooksul rahvusvahelise vaatlusoperatsiooni järelevalve all nõuetekohaselt lõpule. EL rõhutab, et Albaania peab jätkama kriminaalmenetluste algatamist kohtunike ja prokuröride suhtes, keda kontrolliprotsessi käigus süüdistatakse kuritegelikus käitumises, ning seda, kui oluline on kohaldada kontrolliprotsessi raames kehtestatud kõrgeid standardeid. Ühtlasi võtab EL teadmiseks Albaania kavatsuse tagada, et kontrolliteenistused ja autonoomsed institutsioonid, eelkõige kõrgem õigusasjade inspektor, kõrgem kohtunõukogu ja kõrgem prokuratuurinõukogu, võimaldavad kohtusüsteemi kõigil tasanditel vastutuse ja usaldusväärsuse vallas järjepidevalt saavutada häid tulemusi. Albaania peab tagama kõrgema kohtunõukogu ja kõrgema prokuratuurinõukogu muude kui kohtunikest liikmete ametisse nimetamisel kõrgeima usaldusväärsuse ja tulemuspõhisuse.

EL märgib, et Albaania on hea alus kohtusüsteemi **kvaliteedi ja tõhususe** tagamiseks. EL peab positiivseks Albaania kava tagada piisavad inim- ja rahalised ressursid, et võimaldada kohtusüsteemil täielikult, tõhusalt ja sõltumatult toimida, ning tagada õigus õiguskaitse kättesaadavusele. EL rõhutab rahuloluga Albaania kavatsust tugevdada kohtunike kooli, sealhulgas parandada sisseastumiseksameid, tuginedes läbipaistvusele ja ausale konkurentsile, et pakkuda kohtunikuks saada soovijatele kõrgetasemelisemat haridust. EL võtab teadmiseks Albaania kava täiustada kohtute käsutuses olevaid IT-vahendeid ning kutsub üles õigeaegselt looma integreeritud kohtuasjade haldamise süsteemi ja kiiremas korras täitma ülejäänud vabu kohtunike ametikohti, et tagada tõhus õigusemõistmine.

EL märgib, et Albaania **korruptsioonivastane** õigus- ja institutsiooniline raamistik on ELi *acquis*'ga osaliselt vastavusse viidud. EL võtab rahuloluga teadmiseks, et kõrgete ametnike vastu esitatud korruptsioonisüüdistuste asjus on langetatud mõned lõplikud süüdimõistvad kohtuotsused. EL rõhutab siiski, et korruptsioon on levinud enamikus avaliku ja ärielu valdkondades, sealhulgas kõigis keskvalitsuse ja kohalike omavalitsuste harudes ja institutsioonides, ning on endiselt väga murettekitav valdkond. Lisaks märgib EL, et korruptsioonivastastel meetmetel on seni olnud üldiselt piiratud mõju, eelkõige sektorites, kus korruptsioonioht on kõige suurem. EL võtab teadmiseks Albaania kavatsuse muuta veelgi oma korruptsioonivastase võitluse õigus- ja institutsioonilist raamistikku, et vähendada selle keerukust ja tagada selle tõhusus. EL toonitab, et Albaania peab tegema otsustavaid edusamme karistamatuse ning korruptsiooni üldise ja laia leviku vastu võitlemisel, ning peab positiivseks Albaania kavatsust tugevdada korruptsiooni ennetamise asutuste institutsioonilist suutlikkust ja koordineerimist, tugevdada korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse eriprokuröri (SPAK) ja SPAKi kohtute operatiivset ja inimestealast suutlikkust ning saavutada häid tulemusi korruptsiooni süsteemsel mahasurumisel, eelkõige kõrgemal tasandil, sealhulgas varade lõplikul konfiskeerimisel. EL võtab teadmiseks Albaania kava tugevdada korruptsiooni ennetamise raamistiku tõhusust, sealhulgas täites süstemaatilisel ja tõhusalt Euroopa Nõukogu riikide korruptsioonivastase ühenduse (GRECO) soovitusi. EL märgib, et Albaania jaoks on oluline tagada, et tulevased õiguslikud muudatused kriminaalõiguses, sealhulgas võimalikud amnestiad, oleksid kooskõlas ELi *acquis*' ja Euroopa standarditega ning aitaksid kaasa riigi kavale vähendada järjepidevalt korruptsiooni.

EL märgib, et Albaania õigus- ja institutsiooniline raamistik on ELi *acquis*' ja **põhiõigusi** käsitlevate Euroopa standarditega osaliselt vastavusse viidud, ning rõhutab vajadust tugevdada rakendamist, et tagada põhiõiguste kasutamine praktikas, sealhulgas tugevdada põhiõiguste kaitse sõltumatute institutsioonide suutlikkust.

EL märgib, et Albaania peab tegema täiendavaid jõupingutusi isikuandmete kaitse tagamiseks riigis. EL võtab teadmiseks Albaania kava viia oma **isikuandmete kaitset** käsitlev õigusraamistik vastavusse ELi *acquis*'ga ning suurendada teabe ja andmekaitse eest vastutava voliniku ning avaliku ja erasektori vastutavate töötajate institutsioonilist suutlikkust, et tagada asjaomase õiguse tõhus jõustamine, sealhulgas üldsuse teadlikkuse suurendamise meetmed. EL tõstab esile Albaania kava uurida tulemuslikult andmekaitseõiguste rikkumisi, sealhulgas laiaulatuslikke rikkumisi.

EL märgib, et **väljendusvabaduse** vallas on Albaania õigus- ja institutsiooniline raamistik ELi *acquis*' ja asjakohaste Euroopa standarditega osaliselt vastavusse viidud ning et selles valdkonnas on vaja teha veel märkimisväärsed edusamme. EL peab positiivseks Albaania kava võimaldada õigusraamistiku põhjalikku reformi ning kehtestada vajalikud rakendus- ja jõustamismeetmed, mille eesmärk on suurendada meediaomandi läbipaistvust, meedia mitmekesisust ja toimetuste sõltumatust, suurendada meedia era- ja riigi vahenditest rahastamise läbipaistvust ning tugevdada meediat reguleeriva asutuse autonoomiat ja riikliku ringhäälinguorganisatsiooni sõltumatust. EL märgib, et ajakirjanike vastu suunatud verbaalsete ja füüsiliste rünnakute, laimukampaaniate ja üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide osas ei ole olukord paranenud ja sellega tuleb veel tegeleda. EL rõhutab, kui oluline on, et Albaania tunnistaks solvamist ja laimu käsitlevad kriminaalsätted täielikult kehtetuks ning viiks laimu käsitlevad tsiviilaspektid vastavusse Euroopa standarditega. EL rõhutab vajadust võtta hoolikaid järelmeetmeid, et tagada ametlike meetmete ja kaitsemeetmete tõhus rakendamine, millega kaasneb ajakirjanike turvalisuse ja töökeskkonna selge paranemine. Kõik õigusraamistiku muudatused peaksid olema kooskõlas Euroopa standardite ja soovitustega, sealhulgas Veneetsia komisjoni arvamustega, ning nende üle tuleks pidada kaasavaid konsultatsioone meediaorganisatsioonide ja kodanikuühiskonnaga.

Seoses **soolise võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimisega**, mille puhul Albaania on saavutanud oma õigusaktide osalise vastavusseviimise ELi *acquis*'ga, võtab EL teadmiseks Albaania kavatsuse viia oma diskrimineerimiskeeldu käsitlev õigusraamistik ELi *acquis*'ga täielikult vastavusse ja tagada selle tõhus rakendamine, sealhulgas täitmise tagamine diskrimineerimisvastase võitluse voliniku poolt, samuti LGBTIQ-inimeste kaasamine. Ühtlasi võtab EL teadmiseks Albaania kavatsuse tagada täielik vastavusseviimine soolist võrdõiguslikkust käsitleva ELi *acquis*'ga, sealhulgas Istanbuli konventsiooniga, eelkõige selleks, et tulemuslikult võidelda soolise vägivalga vastu, suurendada institutsioonilist suutlikkust, sealhulgas võrdõiguslikkust edendavate asutuste suutlikkust, ning tõhustada vägivallohvrite varjupaikade kestlikkust. EL rõhutab, et tuleb tagada meetmete õigeaegne rakendamine, sealhulgas viia vastavusse mittediskrimineerimist käsitlevad õigusnormid, võidelda vaenukuritegude ja vaenukõne ning soolise vägivalga vastu ning tagada sooline võrdõiguslikkus. EL kutsub Albaaniat üles eraldama piisavalt vahendeid, et suurendada institutsioonilist suutlikkust ning tagada ohvritele pakutavate õiguskaitse- ja abistamise teenuste kestlikkus. Albaania võtab endale kohustuse veelgi edendada puuetega inimeste õigusi.

EL võtab teadmiseks Albaania kava jätkata **lapse õiguste** kaitsmist ja tõhustada seda, laiendades kogukonnapõhiste teenuste kättesaadavust, et vähendada laste hoolekandeesutustesse paigutamist. EL märgib, kui oluline on, et Albaania teeks otsustavaid edusamme kogukonnapõhisele hoolekandele ülemineku lõpuleviimisel, sealhulgas puuetega laste puhul. EL rõhutab vajadust rakendada reform õigeaegselt, et tagada lapse huvidega arvestamise põhimõtte austamine.

Mis puudutab **õigust omandile**, siis märgib EL, et Albaania võttis vastu rakendusaktid katastriseaduse ja omandiõiguse üleminekuprotsesside lõpuleviimise seaduse kohta, kuid rakendamisel esineb endiselt märkimisväärsed probleeme. Eelkõige võetakse õigusriigi põhimõtteid käsitlevate peatükkide tegevuskava kohaselt kasutusele tõhus ja läbipaistev omandi registreerimise ja integreeritud haldamise süsteem, mis tagab Albaanias selged ja kindlad omandiõigused, et praktiliselt tagada omandiõigus täielikult digitaliseeritud teenuse abil 2030. aastaks. Sellega seoses on Albaania seadnud kaks vahe-eesmärki vastavalt 2026. ja 2028. aastaks. Esimene eesmärk on seotud katastrikaartide digiteerimisega ja teine esmase registreerimise lõpuleviimisega. Sellega seoses rõhutab EL samuti, et Albaania peab tagama katastrikaartide avaldamise kooskõlas digitaliseerimisprotsessiga, mis on seni olnud piiratud. Samuti rõhutab EL kui oluline on, et Albaania tagaks pärast seda, kui individuaalsed katastrikaardid on avaldatud ja huvitatud isik on esitanud omandi registreerimiseks vajalikud dokumendid, et tema kehtivas õigusraamistikus määratletud riiklik katastriamet väljastab 45-päevase tähtaja jooksul lõpliku omandiõiguse tunnistuse või teavitab huvitatud isikut sellest, et kõnealust omandit nõuavad ka kolmandad isikud (avalik-õiguslikud või eraisikud), et huvitatud isik saaks pöörduda kohtusse. Lisaks kutsub EL riiklikku katastriametit üles kehtestama usaldusväärsuse tagamise ja korruptsioonivastase võitluse kava (AIP) kaudu tugevad korruptsioonivastased meetmed, mis kajastaks sidusrühmade tagasisidet, et parandada alates 2025. aastast teenuste osutamise läbipaistvust, tõhusust ja vastutust, nagu on ette nähtud õigusriigi põhimõtteid käsitlevate peatükkide tegevuskavas. Ta rõhutab samuti, et endiselt on väga oluline saada korrapäraseid ja põhjalikke selgitusi usaldusväärsuse tagamise ja korruptsioonivastase võitluse kava rakendamise kohta. EL rõhutab, et omandi käsitlemise amet peaks samuti toimima täiesti läbipaistvalt. EL kutsub üles kehtestama realistliku ajakava võimalike kompensatsioonide maksmiseks 2026. aastaks, nagu on ette nähtud õigusriigi tegevuskavas. Sellega seoses kutsub EL Albaania ametiasutusi üles tegelema ka võltsitud dokumentide küsimusega, nagu on ette nähtud nõukogu 2023. aasta detsembri järeldustes laienemise kohta. Lisaks kordab EL, et investeerimisalaste õigusaktide läbivaatamine kooskõlas ELi parimate tavadega on esmatähtis küsimus, millega tuleb tegeleda 2026. aastaks, nagu on ette nähtud majanduskasvu kava reformikavas. Eelkõige kutsub ta Albaania ametivõime üles tagama, et avalikes huvides toimuva sundvõõrandamisega kaasneks õiglane kompensatsioon õigustatud omanikele. Ta rõhutab samuti, et omandi selge klassifitseerimise (põllumaa või ehitusmaa) protsess aitaks vältida valesti klassifitseerimist või mis tahes kuritarvitusi. EL võtab teadmiseks Albaania kava tagada tõhus õiguskaitse ning tagada kohtuotsuste, eelkõige Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste järjekindel rakendamine selles valdkonnas.

EL võtab teadmiseks Albaania kavatsuse kaitsta ja edendada **vähemuste** hulka kuuluvate isikute õigusi kooskõlas oma rahvusvaheliste kohustuste ning Euroopa ja rahvusvaheliste standarditega, tagades muu hulgas õigusraamistiku tõhusa rakendamise. EL kutsub Albaaniat jätkuvalt tungivalt üles võtma 2024. aasta lõpuks vastu ülejäänud rakendusmäärused, mis käsitlevad enesemääratlemist ja muid sellega seotud õigusi ning rahvusvähemuste keelte kasutamist nende kontaktides haldusasutuste ja avaliku sektori asutustega, nagu on ette nähtud õigusriigi tegevuskavas. Nõukogu rõhutab, et nende määruste kiire vastuvõtmine ja rakendamine kogu territooriumil peaks olema kooskõlas Euroopa ja rahvusvaheliste standarditega, kaasates kõik asjaomased sidusrühmad, kooskõlas nõukogu 2023. aasta detsembri järeldustega laienemise kohta. Eespool nimetatud määruste vastuvõtmise ajal kutsub EL Albaania ametivõime üles tagama, et õigust vabale enesemääramisele järgitakse nii õiguslikult kui ka praktikas kooskõlas Euroopa ja rahvusvaheliste standarditega. EL märgib samuti vajadust suurendada rahvusvähemuste küsimustega tegeleva riikliku komitee ja kohalike omavalitsuste institutsioonilist suutlikkust. Seoses romade ja egiptlaste vähemusega võtab EL teadmiseks Albaania kavatsuse täita Poznańi deklaratsioonis võetud kohustused hariduse, tööhõive, eluaseme ja tervishoiu valdkonnas ning tugevdada romade riiklikku kontaktpunkti. EL kutsub Albaaniat üles eraldama piisavaid riiklikke vahendeid poliitikameetmete rakendamiseks ja tugevdama koordineerimist kõnealuses valdkonnas. Lisaks märgib EL, et Albaanias on kehtestatud sätteid, mis võimaldavad vähemuste hulka kuuluvatel isikutel säilitada ja arendada oma kultuuripärandit ning edendada teadmisi oma ajaloost.

EL rõhutab, et ühinemisel peab Albaania õigusraamistik olema täielikult vastavusse viidud ELi *acquis*'ga, et tagada **ELi kodakondsusest tulenevate õiguste** täielik kasutamine.

4. 24. peatükk – õigus, vabadus ja turvalisus

EL märgib, et Albaanial on **organiseeritud kuritegevuse vastaseks võitluseks** õigus- ja institutsiooniline raamistik, kuigi kõnealuse raamistiku ELi *acquis*'ga täielikuks vastavusseviimiseks tuleb vastu võtta selle muudatused, mis hõlmab rahapesu kriminaliseerimist ning vara tagasivõitmist ja konfiskeerimist käsitlevaid õigusakte. EL rõhutab, et Albaania õiguskaitsealane koostöö ELi liikmesriikide, CEPOLi, Europoliga ning väga aktiivne osalemine EMPACTis on andnud positiivseid tulemusi. EL märgib, et neid jõupingutusi tuleks veelgi tugevdada. Ühtlasi rõhutab EL, et on vaja teha täiendavaid jõupingutusi, et saavutada tulemusi organiseeritud kuritegevuse ja rahapesuga seotud uurimisel, süüdistuste esitamisel, lõplike süüdimõistvate kohtuotsuste tegemisel ning vara arestimisel ja konfiskeerimisel, ning ennetavas ja tõhusas rahvusvahelises koostöös. EL märgib, et Albaania peaks eraldama organiseeritud kuritegevuse vastu võitlevatele institutsioonidele piisavad vahendid. EL võtab teadmiseks ka Albaania kava tagada, et kriminaalmenetlustega kaasnevad süstemaatiliselt algusest peale finantsuurimised, ning arendada välja suutlikkus tulla toime keerukate finantsuurimistega. Lisaks võtab EL teadmiseks Albaania võetud kohustuse suurendada varade arestimist ja konfiskeerimist, külmutada kuritegevusega seotud varad ja edendada nende sotsiaalset taaskasutamist.

EL märgib, et Albaania jäeti pärast kavandatava maksuamnestia ja vabatahtliku maksukuulekuse programmi peatamist välja rahapesuvastase töökonna (FATF) selliste jurisdiktsioonide loetelust, mille üle teostatakse tõhustatud järelevalvet. EL märgib, kui oluline on Albaanial tagada, et kriminaalõiguse tulevased õiguslikud muudatused, sealhulgas võimalikud amnestiad ja vabatahtlikud maksukuulekuse programmid, vastaksid riigi kavadele ja edendaksid võitlust organiseeritud kuritegevuse vastu ning oleksid kooskõlas asjakohase ELi *acquis*' ja rahvusvaheliste standarditega, näiteks nendega, mille on kehtestanud MONEYVAL ja FATF.

EL kutsub Albaaniat üles võtma vastu kõik vajalikud õigusaktid ja rakendusmeetmed **küberkuritegevuse** valdkonnas ning ühinema Budapesti konventsiooni teise lisaprotokolliga, et küberkuritegevusega tõhusalt võidelda. EL märgib, et Albaania peaks saavutama häid tulemusi küberkuritegevuse ennetamisel ja tõkestamisel, eelkõige nähes ette tõhusama õiguskaitsealase reageerimise, mis keskendub küberkurjategijate avastamisele, jälgitavusele ja nende vastutusele võtmisele.

EL võtab teadmiseks Albaania kava kriminaliseerida kõik **laste seksuaalse väärkohtlemise** vormid ning kutsub Albaaniat üles pöörama erilist tähelepanu laste seksuaalse väärkohtlemise ennetamisele (sealhulgas teisese ohvristamise ennetamisele) ning laste kaitsmisele seksuaalse väärkohtlemise eest internetis ja väljaspool interneti.

EL märgib, et Albaanias on saadaval palju tulirelvi, ning kutsub Albaaniat üles **tulirelvade** ebaseaduslikku valdamist ja nendega **kauplemist** vähendama. EL rõhutab, et Albaania peab viima oma meetmed vastavusse väike- ja kergrelvade parema kontrolli piirkondliku tegevuskava eesmärkidega Lääne-Balkani piirkonnas. Ühtlasi võtab EL teadmiseks Albaania kava teha rohkem jõupingutusi seoses teadlikkuse suurendamise, teavitustegevuse ja harimisega tulirelvade / väike- ja kergrelvade väärkasutuse, ebaseadusliku valdamise ja nendega kauplemisega seotud ohtude ja riskide kohta ning seoses ebaseaduslike tulirelvade vähendamisega legaliseerimise, vabatahtliku üleandmise ja laskekõlbmatuks muutmise kaudu.

EL märgib, et Albaania on **inimkaubanduse** päritolu-, transiidi- ja sihtriik ning peab tugevdama inimkaubandusevastaseid meetmeid, pidades eelkõige silmas inimkaubanduse märkimisväärset mõju naistele ja tütarlastele. EL tõstab esile Albaania kava tõhustada varajast tuvastamist ja ohvrite kaitset, rakendades ohvrikeskset lähenemist, mis tuleks uurimistesse ja süüdistuste esitamisse paremini ja järjepidevamalt integreerida. EL rõhutab, et Albaania peab saavutama selles valdkonnas häid tulemusi ennetavate uurimiste läbiviimisel, süüdistuste esitamisel ja lõplike süüdimõistvate kohtuotsuste tegemisel.

EL märgib, et Albaania õiguskaitseasutused teevad **uimastite valdkonnas head koostööd** ELi liikmesriikide vastavate asutustega. EL kutsub Albaaniat üles võtma vastu uimastite valdkonna üldise strateegilise raamistiku. EL rõhutab, et lisaks ametliku raamistiku vastuvõtmisele on äärmiselt oluline, et Albaania näitaks üles üldist strateegilist lähenemist, et võidelda tõhusalt ja järjekindlalt uimastite kasvatamise, tootmise ja nendega kauplemise vastu. Lisaks võtab EL teadmiseks Albaania kava tugevdada ja rakendada oma institutsioonilist raamistikku, eelkõige luues riikliku uimastiseire asutuse ja operatiivse riikliku varajase hoiatamise süsteemi teabevahetuseks uute psühhoaktiivsete ainete kohta. EL toonitab, et Albaania peab saavutama häid tulemusi uimastite konfiskeerimisel ja hävitamisel ning vastavate varade konfiskeerimisel.

EL märgib, et Albaanial on **terrorismivastaseks võitluseks** strateegiline, õigus- ja institutsiooniline raamistik, milles on vaja teha muudatusi, et viia see ELi *acquis*'ga täielikult vastavusse. EL võtab teadmiseks Albaania kava eraldada piisavad vahendid, tõhustada asutustevahelist ja rahvusvahelist koostööd ning tugevdada juhtumite haldamise ja edasisuunamise mehhanisme. EL võtab teadmiseks vägivaldse äärmusluse ennetamisel ja selle vastu võitlemisel, eelkõige vägivaldse äärmusluse vastase võitluse keskuse tugevdamisel tehtud jõupingutused. Tehtud jõupingutuste tunnustamine, vanglates toimuv radikaliseerumine ja terroristliku veebisisu levitamine nõuavad jätkuvalt tähelepanu. EL märgib, et piirkondlik koostöö ning tundliku teabe vahetamine Europol'i ja liikmesriikidega on rahuldav. EL rõhutab, et terrorismi rahastamise ja rahapesuga võitlemiseks on vaja teha täiendavat tööd, eelkõige parandades terrorismi rahastamisega seotud uurimiste tõhusust. Ühtlasi märgib EL, et Albaania on muutmas oma õigusakte, millega reguleeritakse broneeringuinfo kasutamist, et suurendada suutlikkust võidelda terrorismi ja lennutranspordiga seotud raskete kuritegude vastu.

EL märgib, et Albaania võtab kohustuse **kaitsta elutähtsat taristut**, vaadates läbi elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust käsitleva õigusraamistiku, suurendades elutähtsa taristu kindlakstegemise suutlikkust ja töötades välja selle haldamise kriteeriumid, sealhulgas riskianalüüsi. Albaania peaks tagama 5G-võrkude turvalise kasutuselevõtu koos ELi 5G küberturvalisuse meetmepaketi tervikliku rakendamisega.

EL märgib, et Albaania õigusaktides on sätestatud **kriminaal-, tsiviil- ja kaubandusajades tehtava õiguslase koostöö** aluspõhimõtted, kuid vaja on jätkata õigusaktide vastavusse viimist ELi *acquis*'ga. EL võtab teadmiseks Albaania kava ratifitseerida ülejäänud asjakohased rahvusvahelised konventsioonid õiguslase koostöö valdkonnas, eelkõige kohtualluvuse kokkuleppeid käsitlev Haagi konventsioon (2005). Ühtlasi kutsub EL Albaaniat üles suurendama oma haldussuutlikkust, et täita ELi nõudeid seoses õiguslase koostööga kriminaal-, tsiviil- ja kaubandusajades.

EL märgib, et **rände küsimuses** peab Albaania ajakohastama oma terviklikku riiklikku rändestrategiat ja sellega seotud tegevuskava ning jätkama komisjoni poolt 2022. aasta detsembris esitatud ELi Lääne-Balkani tegevuskava rakendamist. EL rõhutab, et samuti peab Albaania välja töötama, vastu võtma, rakendama, testima ja piisavalt rahastama erandolukorra plaani juhuks, kui saabub märkimisväärne arv rändajaid ja varjupaigataotlejaid. EL võtab teadmiseks ka Albaania kava võtta vastu vajalikud muudatused seadusliku rände valdkonnas, et tagada vastavusseviimine teatavate perekonna taasühinemist käsitlevate sätetega, ühtse loaga ja ELi sinise kaardi hiljutiste muudatustega. EL kutsub Albaaniat üles võtma vastu muudatusi muu hulgas ebaseadusliku rände valdkonnas, et tagada vastavusseviimine tööandjate karistuste direktiiviga¹. EL tervitab uurimisvolituste taastamist piiri- ja rändepolitsei osakonnas. EL märgib, et osakonna personali ja suutlikkust tuleb suurendada. EL rõhutab, et Albaania koostöö liikmesriikide ja Frontexiga tagasivõtu- ja tagasisaatmisoperatsioonide valdkonnas on väga hea. EL kutsub Albaaniat üles tagama piisava vastuvõtusuutlikkuse ja kohaldama tagasisaatmismenetlusi kooskõlas välismaalaste seaduse ja ELi *acquis*'ga.

EL võtab teadmiseks koostöö Euroopa Liidu Varjupaigaametiga riikliku **varjupaiga-** ja vastuvõtusüsteemi tugevdamisel. EL kutsub Albaaniat üles rakendama hiljutist varjupaigaseadust kvaliteetselt ja arendama vajalikku täiendavat haldussuutlikkust, tagades samal ajal edasise vastavusseviimise *acquis*'ga. Ühtlasi kutsub EL Albaaniat üles suunama varjupaigataotlejaid süstemaatiliselt varjupaigamenetlusse. EL võtab teadmiseks ka Albaania kava tegeleda varjupaigataotlejatega valitsuse otsese toetuse ja teenuste kaudu. EL märgib, et probleem seoses paljude Albaania kodanikega, kes esitavad ELi liikmesriikides põhjendamatu varjupaigataotlusi, nõuab endiselt pidevaid ja järjekindlaid jõupingutusi.

¹ Direktiiv 2009/52/EÜ.

EL märgib, et Albaania **viisapoliitika** ei ole veel ELi poliitikaga täielikult vastavusse viidud. EL tuletab meelde, et viisanõude ajutine kaotamine ei ole ELi *acquis*'ga kooskõlas. EL märgib, et Albaania on koostanud kava oma viisapoliitika ELiga vastavusse viimiseks ning kutsub Albaaniat üles võtma selle suhtes õigeaegselt järelmeetmeid. Ühtlasi märgib EL, et Albaania infosüsteemid vajavad viisainfosüsteemile (VIS) vastamiseks täiendavaid tehnilisi kohandusi.

EL võtab teadmiseks hea ja jätkuva operatiivkoostöö, mida tehakse Frontexiga alates 2019. aastast siirdud ühisoperatsiooni kaudu piirivalve valdkonnas seoses **Schengeni ja välispiiridega**. EL tuletab meelde, et osa Schengeni *acquis*'st kohaldatakse Albaanias üksnes pärast seda, kui nõukogu on teinud otsuse sisepiiridel toimuva isikute kontrolli kaotamise kohta Albaania valmisolekut käsitleva kohaldatava Schengeni hindamise alusel, võttes arvesse komisjoni aruannet, milles kinnitatakse, et Albaania täidab jätkuvalt tema poolt ühinemisläbirääkimistel Schengeni *acquis*'ga seoses võetud kohustusi. EL võtab teadmiseks Albaania kava käsitleda ametnike suurt volavust piiril.

Euro võltsimise küsimuses võtab EL teadmiseks Albaania kava jätkata teabevahetust Euroopa Komisjoni, Europoliga ja Euroopa Keskpankaga kooskõlas vastavate koostöölepingutega, mis käsitlevad eurovääringu kaitsmist võltsimise eest.

5. Majanduslikud kriteeriumid

EL märgib, et Albaania liigub **toimiva turumajanduse** suunas. EL märgib, et Albaania teeb edusamme seoses oma suutlikkusega tulla toime konkurentsi ja turujõudude survega liidus. EL rõhutab, et majanduspoliitika põhialuste suhtes valitseb jätkuvalt laiapõhjaline riigisisene konsensus, mis hõlmab muu hulgas riigi piiratud rolli majanduses ja poliitilist pühendumust turu liberaliseerimisele. EL märgib, et vaatamata viimastel aastatel selles valdkonnas tehtud mõningatele edusammudele piiravad vähene õiguskindlus, mitteametliku majandustegevuse kõrge tase, finantssektori arengu madal tase ja raskused maa omandiõiguste registreerimisel jätkuvalt turumajanduse tõhusat toimimist, mis kajastub aeglates lähenemises ja potentsiaalsest väiksemas majanduskasvus. EL kutsub Albaaniat üles süstemaatiliselt ja põhjalikult käsitlema nii järjestikustes laienemispakettides esitatud ELi poliitikasoovitusi kui ka ELi ja Lääne-Balkani vahelise majandus- ja rahandusteemalise dialoogi ühiste järelduste raames ühiselt kokku lepitud poliitilisi suuniseid ning lisaks majanduskasvu kava kohaseid edaspidi võetavaid kohustusi, mis peaksid aitama Albaanial majanduslikke kriteeriume täita. Vaatamata märkimisväärtetele erinevustele võrreldes piirkondlike või Euroopa tasemetega rõhutab EL, et Albaania energia- ja transporditaristu, majanduse digitaliseerimine ja haridustulemused on oluliselt paranenud. EL märgib samuti, et investeeringud kõikidesse füüsilise taristu valdkondadesse peavad jätkuma kõrgel tasemel, mida täiendavad parem avaliku sektori investeeringute juhtimine ja juhtimisreformid. EL kutsub Albaaniat üles parandama oma konkurentsivõimet, mida praegu takistavad ettevõtlusalase ja tehnoloogilise oskusteabe puudumine, rahuldamata investeerimisvajadused inimarengusse ning püsivalt väikesed kulutused teadus- ja arendustegevusele kõrgema kvaliteedi ja tasemega haridustulemuste kaudu, ning parandama stiimuleid investeerimiseks teadusuuringutesse. Samuti kutsub EL Albaaniat üles suurendama sotsiaalkaitse ja tervisekindlustuse katvust ja piisavust, et vähendada vaesuse ohus oleva elanikkonna osakaalu, et võimaldada kaasavat ja sotsiaalselt tasakaalustatud majandusarengut.

6. 5. peatükk – riigihanked

EL märgib, et Albaania on oma **klassikaliste ja kommunaalteenuste valdkonna** õigusaktid viinud suurel määral vastavusse ELi *acquis*'ga. EL kutsub Albaaniat üles vaatama läbi asjade ja teenuste hankelepingute piirmäärad, et viia hankemenetlustes kohaldatavad miinimumperioodid ja kaebuste esitamise tähtajad vastavusse ELi riigihankedirektiividega. EL märgib samuti, et kontsessioonide valdkonnas on Albaania viinud oma õigusaktid ELi *acquis*'ga osaliselt vastavusse. EL kutsub Albaaniat üles jätkama oma õigusaktide vastavusse viimist, et käsitleda muu hulgas selliseid küsimusi nagu omaalgatuslikud ettepanekud, tegevusrisk ja seadusandlik kohaldamisala. EL rõhutab, et Albaania on oma **kaitsealaste riigihangete** valdkonna õigusaktid viinud suurel määral vastavusse ELi *acquis*'ga.

EL märgib Albaania mõõdukat ettevalmistust riigihangete **rakendus- ja jõustamissuutlikkuse** osas. EL rõhutab, et riigihangete süsteemis tuleks lisaks tõhususele panna täiendavat rõhku läbipaistvusele, usaldusväärsusele ja konkurentsile hankemenetlustes. EL kutsub Albaaniat üles tugevdama riigihangete ameti kaudu toetust avaliku sektori hankijatele, et veelgi parandada riigihankesüsteemi toimimist.

EL rõhutab et Albaania on viinud oma õigusaktid suurel määral vastavusse **õiguskaitsevahendite** direktiiviga. EL märgib, et Albaanias rakendatud juhtumite elektroonilise esitamise ja haldamise terviklik e-apellatsioonide ja e-kaebuste haldamise süsteem on taganud läbipaistvuse kõrge taseme ja kaebuste õigeaegse menetlemise. EL kutsub Albaaniat üles parandama riigihangete komisjoni suutlikkust tegeleda suure hulga kaebustega.

7. 18. peatükk – statistika

EL märgib, et Albaania **statistikataristu** on ELi *acquis*'ga osaliselt kooskõlas. EL kutsub Albaaniat üles eraldama statistikasektorile piisavad vahendid, et saavutada õigusaktide täielik vastavusse viimine ELi *acquis*'ga.

EL märgib, et Albaania on rakendanud peamise **ELi klassifikatsiooni** nii, et see on ELi *acquis*'ga erineval määral kooskõlas. EL kutsub Albaaniat üles tagama täiendava vajaliku töö statistiliste registritega, et tagada täielik vastavus ELi *acquis*'le.

EL rõhutab, et Albaania on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse **sektoripõhist statistikat** käsitleva ELi *acquis*'ga. EL kutsub Albaaniat üles tegema täiendavaid edusamme kõigis statistikavaldkondades, et saavutada õigusaktide täielik vastavusse viimine.

8. 32. peatükk – finantskontroll

EL märgib, et Albaania on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse **avaliku sektori sisefinantskontrolli** käsitleva ELi *acquis*'ga ning et Albaania õigusraamistik on üldjoontes ELi standarditega vastavusse viidud. EL rõhutab, et sisekontrollisüsteem on ainult osaliselt tõhus ja juhtkonna vastutus on praktikas endiselt piiratud. EL kutsub Albaaniat üles parandama tõhusa sisekontrolli rakendamist ja tugevdama keskse ühtlustamisasutuse tehtavat järelevalvet.

EL kutsub Albaaniat üles suurendama sise- ja välis**auditi funktsioonide** mõju, et järgida täielikult ELi kutsestandardeid ja -põhimõtteid.

EL kutsub Albaaniat üles viima oma riigisisesed õigusaktid täielikult vastavusse ELi direktiiviga, mis käsitleb võitlust **ELi finantshuve** kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil.

EL kutsub Albaaniat üles looma riiklike pädevate asutuste vahelise ametliku koostöö **euro kaitsmiseks võltsimise eest** ja seda koostööd tugevdama.

* * *

Pidades silmas Albaania ettevalmistuste hetkeseisu ja eeldades, et Albaania peab jätkama edusammude tegemist oma õigusaktide vastavusse viimisel ELi *acquis*' ja 1. teemavaldkonna asjakohaste Euroopa standarditega ning asjaomaste *acquis*' ja standardite rakendamisel, märgib EL, et tuleb täita järgmised *vahekriteeriumid*, enne kui teemavaldkonna läbiraakimisprotsessis saab astuda järgmisi samme:

- 1. teemavaldkonna horisontaalsel tasandil tagab Albaania õigusriigi, avaliku halduse reformi ja demokraatlike institutsioonide toimimise tegevuskavade pideva rakendamise hoolika ja püsiva järelevalve tugeva ja valdkondadevahelise mehhanismi kaudu, pöörates erilist tähelepanu inimressursside ja rahaliste vahendite piisavusele, institutsioonilisele suutlikkusele, kindlaks määratud tähtaegadest kinnipidamisele ja aktiivsele dialoogile kodanikuühiskonnaga.

23. peatükk – kohtusüsteem ja põhiõigused

Albaania rakendab ka edaspidi ulatuslikku kohtureformi, parandades kohtusüsteemi erapooletust, sõltumatust, vastutust, professionaalsust, kvaliteeti ja tõhusust. Täpsemalt on Albaania selle kriteeriumi täitnud, kui ta:

- on jätkanud kohtureformi head rakendamist, ning seda reformi tugevdatakse kooskõlas asjaomaste ELi *acquis*' ja Euroopa standarditega, sealhulgas tugevdades veelgi kohtusüsteemi autonoomsete organite, eelkõige kõrgema kohtunõukogu ja kõrgema prokuratuurinõukogu suutlikkust, tõhusust ja sõltumatust, sealhulgas usaldusväärsuse, tulemuspõhisuse ja läbipaistvuse põhimõtete järgimist, sealhulgas nende liikmete ametisse nimetamisel;
- on tugevdanud sõltumatust ja vastutust, viies nõuetekohaselt lõpule kontrolliprotsessi rahvusvahelise vaatlusoperatsiooni järelevalve all ning tagades kohtusüsteemi püsiva vastutuse ja usaldusväärsuse kõigil tasanditel, pärast seda, kui piisava pädevusega kõrgem õigusasjade inspektor, kõrgem kohtunõukogu ja kõrgem prokuratuurinõukogu teevad kontrolli, mis hõlmab põhjalike hindamisi, varade deklaratsioonide süstemaatilist ja tõhusat kontrollimist, mis on kooskõlas kontrollimisega seoses kehtestatud rangete standarditega, ning on järjepidevalt kohaldanud tulemuspõhist ametisse nimetamist ja edutamist ning on taganud kohtusüsteemi süsteemse vastupanuvõime põhjendamatu sise- ja välismõju katsete suhtes;

- on parandanud kohtusüsteemi kvaliteeti, sealhulgas vähendades oluliselt hindamiste kuhjumist, saavutades kaks kolmandikku iga-aastastest planeerimisprognoosidest, mis põhinevad kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete elementidega objektiivsetel kriteeriumidel, edendades märkimisväärselt põhjendatud otsuste õigeaegset avaldamist, parandades alg- ja täiendusõppe kvaliteeti, tugevdades kohtunike kooli, eelkõige tagades õpetajate aususe ja kvaliteedi ning parandades suutlikkust ja vastuvõtueksameid;
- on suurendanud järk-järgult kohtute ja prokuratuuride tõhusust ja tulemuslikkust ning edendanud kvaliteetseid õigusteenuseid, sealhulgas lühendanud kohtuasjade lahendamise aega, vähendanud kohtuasjade kuhjumist, täitnud umbes poole kohtunike vabast töökohtadest ja suurendanud tugipersonali, teinud piisavaid investeeringuid kohtusüsteemi eelarvesse, et katta piisavalt kohtusüsteemi ja sealhulgas taristuga seotud vajadused, liikudes ELi keskmise taseme suunas, edendanud vaidluste kohtuvälist lahendamist ja loonud hästitoimiva integreeritud kohtuasjade haldamise süsteemi.

Albaania teeb märkimisväärseid edusamme korruptsiooni vastu võitlemisel ja selle ennetamisel. Täpsemalt on Albaania selle vahekriteeriumi täitnud, kui ta:

- on suurendanud korruptsioonivastasele võitlusele spetsialiseerunud asutuste ja tavaliste kohtuasutuste tegevussuutlikkust ja toetanud neid rahaliste vahendite ja inimressurssidega korruptsiooni vastu võitlemiseks;
- on teinud käegakatsutavaid edusamme kõigil tasanditel, et saavutada häid tulemusi korruptsioonijuhtumite uurimisel, nende eest süüdistuste esitamisel ja süüdimõistvate kohtuotsuste tegemisel, eelkõige lõplike süüdimõistvate kohtuotsuste tegemisel kõrgel tasemel, sealhulgas vara arestimisel ja konfiskeerimisel;
- on suurendanud korruptsiooni ennetamise raamistiku tõhusust, sealhulgas teinud märkimisväärseid edusamme GRECO soovitude rakendamisel, taganud varadeklaratsioonide tõhusa kontrollimise ning on viinud haldusuurimised järjepidevalt lõpule, määraates asjakohased karistused ja teavitades sellest prokuratuuri;

Albaania tugevdab põhiõiguste kaitset praktikas veelgi. Täpsemalt on Albaania selle vahekriteeriumi täitnud, kui ta:

- on võtnud vastu ja alustanud andmekaitsereformi rakendamist kooskõlas ELi *acquis*'ga, sealhulgas rakendanud süstemaatilist reageerimist ja tõhusaid kaitsemeetmeid eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitseks;
- on suurendanud väljendusvabadust, sealhulgas meediavabadust, muu hulgas reformitud õigusliku ja reguleeriva raamistiku kaudu kooskõlas Euroopa standardite, parimate tavade ja soovitustega ning konkreetsete meetmetega ajakirjanike turvalisuse suurendamiseks;
- on suurendanud institutsioonilist suutlikkust, sealhulgas võrdõiguslikkust edendavate asutuste puhul, taganud õigusaktide vastavusse viimise mittediskrimineerimist, soolist võrdõiguslikkust ja soolise vägivalla vastu võitlemist käsitleva ELi *acquis*'ga ning taganud ohvritele tõhusad õiguskaitse- ja abimehhanismid, mis on suuremas osas tagatud riigieelarvest;
- on tugevdanud lastekaitseüsteemi, mille juhtpõhimõtteks on lapse parimad huvid, sealhulgas vanemliku hoolitsuseta või puuetega laste puhul, eelkõige viinud lõpule ülemineku kogukonnapõhisele hooldusele;
- on teinud otsustavaid edusamme, et luua tõhus ja läbipaistev omandi registreerimise ja integreeritud haldamise süsteem, mis tagab selged ja kindlad omandiõigused, ning liikuda praktikas täielikult digitaliseeritud teenuse suunas, mis luuakse hiljemalt XXX vastavalt Albaania asjakohastele kohustustele, mis on võetud õigusriigi tegevuskavas; on teinud otsustavaid edusamme selle tagamisel, et kõik katastriandmed, sealhulgas omandiõiguse dokumendid ja katastrikaardid, digiteeritakse ja neid ajakohastatakse hoolikalt, et süstemaatiliselt kõrvaldada kattuvad või ebatäpsed andmed, ning et kaebused lahendatakse tõhusalt, ning selleks et omandi esmane registreerimine viiakse lõpule hiljemalt XXX vastavalt Albaania asjakohastele õigusriigi tegevuskavas võetud kohustustele; on vähendanud kohtuasjade kuhjumist omandit käsitlevate kohtuasjade osas ja on tõhustanud kohtuotsuste täitmist;
- on võtnud vastu rakendusmäärused, mis käsitlevad vähemuste hulka kuuluvate isikute vaba enesemääramist ja keelte kasutamist, nagu on ette nähtud õigusriigi tegevuskavas, ning mis on kooskõlas Euroopa standarditega, ning on tugevdanud rakendussuutlikkust, sealhulgas rahvusvähemuste küsimustega tegelevat komiteed ja selle komitee ressursse;
- on suurendanud oma õigusraamistiku vastavust ELi kodanikuõigusi käsitleva *acquis*'ga.

24. peatükk – õigus, vabadus ja turvalisus

Albaania teeb käegakatsutavaid edusamme organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses.

Täpsemalt on Albaania selle vahekriteeriumi täitnud, kui ta:

- on täiendavalt ühtlustanud oma õigusakte ELi *acquis*'ga, mis käsitleb organiseeritud kuritegevuse vastast võitlust, sealhulgas rahapesu kriminaliseerimist, samuti vara tagasivõitmist ja konfiskeerimist;
- on teinud käegakatsutavaid edusamme, et saavutada häid tulemusi uurimisel, süüdistuste esitamisel ja lõplike süüdimõistvate kohtuotsuste tegemisel kõigis raske ja organiseeritud kuritegevuse (sealhulgas inimkaubandus ja lapse seksuaalne väärkohtlemine, küberkuritegevus, ebaseaduslik relvakaubandus, ebaseaduslik uimastikaubandus), rahapesu ja terrorismi rahastamise valdkondades;
- on juurutanud usaldusväärse ja järjepideva tava algatada paralleelsed finantsuurimised organiseeritud kuritegevuse ning rahapesu juhtumite käsitlemisel;
- on teinud käegakatsutavaid edusamme, et saavutada häid tulemusi varade arestimisel ja lõplikul konfiskeerimisel, ning on rakendanud täielikult tööle kriminaaltulu tagasivõitmise talituse, mis vastutab kuritegeliku vara kindlakstegemise ja jälitamise eest, nagu on ette nähtud riigisiseste õigusaktidega;
- on teinud olulisi edusamme inimkaubanduse võrgustike lammutamisel, pidades eelkõige silmas inimkaubanduse märkimisväärset mõju naistele ja tütarlastele.

Albaania tõhustab oma jõupingutusi uimastialases koostöös. Täpsemalt on Albaania selle vahekriteeriumi täitnud, kui ta:

- on loonud toimiva ja piisavalt rahastatud riikliku varajase hoiatamise süsteemi ja riikliku uimastiseire asutuse ning viinud oma õigusaktid vastavusse uimasteid ja uimastite lähteaineid käsitleva ELi *acquis*'ga;
- on teinud käegakatsutavaid edusamme, et saavutada häid tulemusi uimastite konfiskeerimisel ja hävitamisel ning uimastitega seotud varade konfiskeerimisel, tagades samal ajal kanepi seaduslikku kasvatamist puudutavate rikkumiste vastaste karistuste range jõustamise.

Albaania on kooskõlas ELi Lääne-Balkani tegevuskavaga saavutanud olulisi konkreetseid tulemusi seadusliku ja ebaseadusliku rände, varjupaiga, Schengeni *acquis*' ja välispiiridega seotud küsimustes. Täpsemalt on Albaania selle vahekriteeriumi täitnud, kui ta:

- on taganud piisava ja püsiva piirihaldussuutlikkuse ja piisava personali segarändevoogude haldamiseks, sealhulgas piisava vastuvõtusuutlikkuse, tõhusad vahendid tagasisaatmiseks, kavad suurenenud hulga saabujatega tegelemiseks kooskõlas kehtivate rändestrateegiatega, ning viisapoliitika suurema ühtlustamise konkreetse kava alusel;
- on teinud märkimisväärseid edusamme võitluses rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise vastu;
- on taganud toimiva ELi *acquis*'le ja Euroopa standarditele vastava varjupaigamenetluse, kusjuures riik pakub varjupaigataotlejatele vajalikke teenuseid.

* *

Võttes arvesse Albaania ettevalmistuste hetkeseisu ja eeldusel, et Albaania täidab õigusriigi peatükkide vahekriteeriumid, ning lähtudes arusaamast, et Albaania peab jätkama edusammude tegemist seoses oma õigusaktide vastavusseviimisega allpool nimetatud peatükkidega hõlmatud *acquis*'ga ja nimetatud *acquis*' rakendamisega, ja ilma et see piiraks 1. teemavaldkonna täiendavates kriteeriumides kehtestatud lisatingimuste kohaldamist, märgib EL, et need peatükid võib sulgeda üksnes ajutiselt ja alles siis, kui EL on leidnud, et täidetud on järgmised kriteeriumid:

5. peatükk – riigihanked

- Albaania viib oma riigisisese õigusraamistiku, kaasa arvatud kontsessioonide alased õigusaktid ja avaliku ja erasektori partnerlust käsitlevad õigusaktid ning rahvusvahelised lepingud, millega vabastatakse teatavad hanked riigihangete eeskirjade järgimisest, täielikult vastavusse ELi *acquis*'ga kõigis riigihankeid puudutavates valdkondades kooskõlas EÜ asutamislepingu, riigihankeid käsitlevate ELi õigusaktide ja *acquis*' teiste asjaomaste sätetega.
- Albaania loob asjakohase haldusalase ja institutsioonilise suutlikkuse kõigil tasanditel ja võtab asjakohased meetmed, et tagada kõnealuses valdkonnas riigisiseste õigusaktide nõuetekohane rakendamine ja jõustamine aegsasti enne ühinemist.
- Albaania saavutab häid tulemusi õiglase ja läbipaistva riigihangete süsteemi puhul, mis on kulutõhus, pakub vaba konkurentsi ja tugevaid korruptsioonivastaseid tagatisi.

18. peatükk – statistika

- Albaania esitab peamised makromajanduslikud andmed (rahvamajanduse arvepidamine ning valitsemissektori finantsstatistika ja ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus) vastavalt Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi (ESA) 2010 metoodikale, ESA 2010 edastamisprogrammile, ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusest teatamise nõuetele ja muudele asjakohastele nõuetele koos kasutatud metoodika nõutava üksikasjaliku kirjeldusega ning et Eurostat on juba kontrollinud esitatud andmeid ja kirjeldusi ning on juba kinnitanud asjakohast vastavusseviimist ELi normidega õigeaegsuse, täielikkuse, sidususe, läbipaistvuse ja täpsuse osas;
- Albaania võtab vastu tegevuskava, mis käsitleb järgmist: i) kõikide allesjäänud puuduste kõrvaldamine ESA 2010 tabelites, ii) ESA 2010 andmeedastusprogrammi kuuluvate ülejäänud tabelite edastamine, iii) ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse tabelitega koos esitatavas teabes allesjäänud puuduste kõrvaldamine ja iv) mis tahes allesjäänud metoodiliste küsimuste rakendamine. Eurostat kinnitab tegevuskava asjakohasust.

32. peatükk – finantskontroll

- Albaania loob asjakohase haldusalase ja institutsioonilise suutlikkuse kõigil tasanditel ja võtab asjakohased meetmed, et tagada riigisiseste avaliku sektori sisefinantskontrolli käsitlevate õigusaktide nõuetekohane rakendamine ja jõustamine.
- Albaania riiklik auditeerimisasutus järgib Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvahelise Organisatsiooni (INTOSAI) standardeid;
- Albaania tagab OLAFi juurdluste konfidentsiaalsuse tagamiseks tervikliku õigusliku aluse ja oma riikliku pettusevastase koordineerimistalituse piisava tegevussuutlikkuse. Albaania rakendab ELi finantshuvide kaitseks tõhusat riiklikku pettusevastase võitluse strateegiat. Albaania koordineerib tõhusalt pettusevastast võitlust ja saavutab häid tulemusi komisjoni, OLAFi ja Euroopa Prokuratuuriga koostöö tegelemisel seoses teatatud õigusnormide rikkumiste ja uurimisjuhtumitega, mis puudutavad ELi rahalisi vahendeid, et nad saaksid oma kohustusi täielikult täita;
- Albaania rakendab 1929. aasta rahavõltsimise vastu võitlemise rahvusvahelise Genfi konventsiooni, viib oma õigusaktid vastavusse ELi *acquis*'ga euromüntide autentimise ja ringlusse kõlbmatute euromüntide käitlemise kohta ning euro pangatähtede autentimise kohta.

* *

Läbirääkimiste käigus jätkatakse ELi *acquis*’ ja asjakohaste Euroopa standarditega vastavusse viimisel ja nende rakendamisel tehtud edusammude jälgimist. EL rõhutab, et pöörab erilist tähelepanu kõikide eespool nimetatud konkreetsete küsimuste järelevalvele, et tagada Albaania haldussuutlikkus ja võime viia lõpule oma õigusaktide ühtlustamine ühenduse õigustikuga kõikides käesolevas teemavaldkonnas käsitletud valdkondades ning edusammud rakendamisel ja jõustamisel. Erilist tähelepanu on vaja pöörata kõnealuse teemavaldkonna ja läbirääkimiste teiste teemavaldkondade vahelistele seostele. Albaania õigusaktide vastavust ELi *acquis*’le ja asjakohastele Euroopa standarditele ning *acquis*’ rakendamise alast suutlikkust saab lõplikult hinnata alles läbirääkimiste hilisemas etapis. Lisaks kogu teabele, mida EL võib nõuda läbirääkimiste pidamiseks käesoleva teemavaldkonna üle ja mis tuleb esitada konverentsile, kutsub EL Albaaniat üles esitama stabiliseerimis- ja assotsiatsiooniinõukogule korrapäraselt kirjalikku üksikasjalikku teavet ELi *acquis*’ rakendamisel saavutatud edusammude kohta.

Kõiki eespool toodud kaalutlusi arvesse võttes peab konverents sobival ajal kõnealuse teemavaldkonna juurde tagasi pöörduma.

Lisaks tuletab EL meelde, et 2. oktoobrist 2024 kuni läbirääkimiste lõpuleviimiseni võidakse ELis vastu võtta uusi õigusakte.